

Nr 208.

Av fru **Östlund m. fl.**, *angående beredande av ökad trygghet för hustru mot misshandel i hemmet.*

Vid 1937 års riksdag behandlades Kungl. Maj:ts proposition nr 187 med förslag till lag om vissa ändringar i strafflagen angående misshandel, nödvärn m. fl. frågor.

I samband med dessa lagändringar fästes uppmärksamheten vid behovet av ändringar i lagen ang. misshandel av hustru.

Enligt 14 kap. 45 § får allm. åklagaren i allmänhet icke utan angivelse ingripa, när ej misshandeln är av svåraste beskaffenhet. Utan den rätten inträder först om misshandeln skett på sabbat, på allmän plats eller vid offentlig sammankomst, ändå misshandeln skett mot hustru — vilket principiellt enligt lag skall bedömas strängare än annan misshandel.

Misshandel i hemmet kan ej angivas av annan än hustrun.

Detta har under tidernas lopp tydligt uppfattats som ett visst medgivande att en man kunnat utan rättslig påföljd gå mycket hårt fram i hemmet. Först om misshandel medfört döden skall åtal följa.

Rättsskyddet för en hustru som blir utsatt för misshandel i hemmet är således minimalt. Ändock att sådan misshandel kan förekomma mycket ofta i samma hem och är väl känt för kringboende hos vilka hustrun ofta måste söka skydd.

Det är ett misstag att tro att dylik misshandel förekommer uteslutande bland de i samhället sämst ställda eller dem, som leva ett mindre välordnat liv, utan det visar sig också att i vanlig mening respektabla familjeförsörjare i synnerhet under rusets inflytande kunna göra sig skyldiga till obeskrivlig brutalitet.

Med all respekt för lagens andemening, som ju är att bevara hemmet och makarnas inbördes förhållanden okränkta av utomstående, kan väl numera ifrågasättas om detta bevarande bör ske till det pris hustrun i dessa fall får betala.

Hemmet är för närvarande mer än förr föremål för samhällets uppmärksamhet och t. o. m. under vissa förhållanden omvårdnad. Från att under långa tider mera ha varit den enskildes ensak har en ökad upplysning, större social samhörighet och omsorg om ett kommande släkte krävt vittgående sociala åtgärder till släktets skydd. Utan tvivel återstå ännu många svåra uppgifter att lösa, för att hemmet skall kunna bli den lugna fristad för människor, som det är avsett att vara.

Dagarna efter den sist förflutna julhelgen visste dagstidningarna berätta för en upprörd allmänhet, att ett överraskande stort antal fall av hustrumisshandel ägt rum i Stockholm, därvid även polisen måst ingripa.

Visserligen kan det sägas att man icke får fästa särskilt avseende vid att dylikt inträffar vid en helg, då mera sprit förbrukas — kanske av båda makarna — men den i Stockholm nämnda siffran, 12 fall, är alltför hög, för att man kan betrakta den som normal och gå den förbi, tvärtom förföljer den en som ett skrämmande varsel om vad som kan förekomma inom hemmets väggar.

Tyvänn kunna heller icke dessa misshälligheter lokaliseras till storstaden, alltför ofta inberättar pressen om hustru- och barnmisshandel ute i landet och man vet att otaliga fall aldrig komma längre än till hustrun och den närmaste omgivningen.

Visserligen äro alla eniga om att skriva skulden till dessa vårt samhälle ovärdiga uppträden på spritens konto — och det torde vara sant — men en gräns måste dock finnas — eller skapas för hur långt samhället kan tolerera denna oansvariga framfart av berusade människor. Nykterhetsnämnderna ha också en samling erfarenheter från sitt arbete som är beklämmande. Ett par exempel må nämnas bland hundratal:

32-årig yrkesarbetare, sköter sitt arbete utan anmärkning; han säges berusa sig uteslutande med pilsnerdricka; i hemmet är han brutal och våldsam, har många gånger misshandlat hustrun och grovt okvädat henne, parets 2-åriga son hör på och säger efter; mannen sparkade nyligen hustrun nedför en trappa och kastade barnet efter, men en grannfru lyckades uppfånga detsamma.

33-årig arbetare, i hemmet hustru och 4-årig dotter; han är drinkare sedan omkring 5 år, har nu avskedats från sin plats, skulle kunna återfå den för hustruns skull (gravid) men föredrar att gå sysslolös; i berusat tillstånd är han ytterst våldsam och hänsynslös, slår hustrun, klämde henne i en dörr så att hon svimmade, detta 14 dagar före barnets födelse; om nätterna roar han sig med att prata med det förstnämnda barnet och hindrar detta att somna.

Vi nämnde att hemmet och barnens fostran f. n. mer än någonsin uppmärksammas av statsmakterna — förbättrad bostadsvård, förbättrad hygien och vård om såväl äldre som barn — ett glädjande tecken på kultur och framåtskridande. Men vad blir barnens arvedel i ett hem, där de få växa upp i denna vrångbild av ett verkligt hem. De uppfostras i skräckens tecken, deras nervsystem utsättes för ständigt nya påfrestningar, som ofta bli ödesdigert för hela deras kommande liv.

Det torde emellertid vara väl känt att även om hustrun i de svåraste situationer påkallar polisens hjälp (vilket också lär kunna ske av utomstående), så är den formliga angivelsen mot mannen från hennes sida motbudande, och den uteblir oftast. Blir det angivelse så händer det ofta att densamma återkallas inför sittande rätt. Sådana parter synas icke ha något allvarligt uppsåt att upplösa sitt äktenskap genom skilsmässa, mannen anser sig kunna klara familjen, är kanske djupt fästad vid barnen och hustrun — trots allt — och hustrun underkastar sig åter och åter denna kroppsliga och själsliga tortyr.

Huruvida en ändring i åtalsreglerna vore det bästa sättet att komma tillrätta med dessa missförhållanden är naturligtvis svårt för lekmannen att uttala sig om.

Men andra vägar böra även undersökas. En sådan torde vara att en social-kuratorstjänst inrättades — eventuellt i samband med redan befintliga sociala institutioner såsom nykterhetsnämnder, barnavårdsnämnder m. fl. — vilken kurator skulle ha till uppgift att i första hand efter undersökning av förhållandena genom råd, medling eller varning söka hjälpa parterna tillrätta, utan polisingripande.

Båda makarna skulle ha rätt att påkalla denne kurators medling och först efter vissa upprepade obeaktade framställningar av kurator andra åtgärder vidtagas.

Det torde vara ett samhällsintresse att kunna komma olyckliga människor till hjälp, och även om denna fråga kan anses synnerligen svårlöst, så anse vi att den ändock icke bör vara olöslig.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning om huruvida genom ändring av gällande åtalsregler eller på annat sätt ökad trygghet för hustrun att undgå misshandel kan ernås.

Stockholm den 22 januari 1938.

Agda Östlund.

Ruth Gustafson.

Hildur Alvé.

Märta Öberg.

Blenda Björck.

Elsa Johanson.

Hildur Humla.

I motionens syfte instämma:

Olivia Nordgren.

Kerstin Hesselgren.

